

TARIMDA ÜRETİCİ EĞİTİMİ

Teoman ERENGİL¹
Rıdvan YÜNLÜ³

Refiye AYDIN²
Serdar AÇIKGÖZ⁴

1. GİRİŞ

Kırsal alan insanları toprak, sermaye, işgücü ve yönetim unsurlarını çeşitli kombinasyonlarla biraraya getirerek üretimi gerçekleştirirler. Bu olguya üreticilerin eğitim düzeyleri açısından bakarsak en çok etkilenecek unsur yönetimdir. Bu da diğer üç faktörün eğitim düzeyi ile doğru orantılı olarak artan bir şekilde daha rasyonel kullanılarak biraraya getirilmesini sağlar. Aynı doğru orantı eğitim düzeyi ile uygun teknolojilerin doğru kullanımı arasında da gözlemlenebilir. Bu gözlem bizi aşikar bir şekilde eğitim düzeyi ile işletme yönetimi ve teknoloji kullanımı arasındaki ilişkinin önemine götürür.

Kırsal kesimde üretimde bulunan insanlar resmi eğitimin dışında doğrudan, işletme yönetimleri ve teknoloji kullanımlarını etkileyen bir eğitime ihtiyaç duymuşlardır. Gelişen ve değişen bu dünyada bu ihtiyaç daha da şiddetli bir şekilde artmaktadır. Sorun adına yayım denen bu kendine özgü eğitim ve bilinçlendirme biçiminin yaklaşık son 20 yıldaki hızlı değişime ayak uyduramaması ve giderek kimliksizleşmesidir.

Eğitim düzeyi ve kullandığı teknoloji ne olursa olsun yakın gelecekte daha uzun yıllar Türkiye kırsal alanda yaşayan insanlara yöneltilmiş tarımsal yayım aracına ihtiyaç duymaya devam edecektir. Bu çalışma söz konusu alanda mevcut duruma ışık tutmaya ve çeşitli önerilerle geleceğe yön vermeye çalışacaktır.

2. ÇİFTÇİ EĞİTİMİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINDAN YARARLANMA VE YAYÇEP ÖRNEĞİNİN İRDELENMESİ

Kitle iletişim araçları çok sayıda insana ulaşabilme avantajının yanında, tek yönlü bir iletişim sağlaması, üreticilerin pasif durumda olması gibi dezavantajlara da sahiptir. Kullanım amacının net bir şekilde belirlenmesi ve ustalıkla hazırlanması ile takip eden diğer yöntemlerle de desteklenmesi sayesinde etkisi artırılabilir.

1) Zir. Yük. Müh. T.K.B Teş. ve Des. Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısı
2) Doç. Dr. T.K.B Teş. ve Des. Genel Müdürlüğü Yayım Dairesi Başkanı
3) Zir. Yük. Müh. T.K.B Teş. ve Des. Gen. Müdürlüğü Yayım Dairesi Başkanlığı
4) Zir. Yük. Müh. T.K.B Teş. ve Des. Gen. Müdürlüğü Yayım Dairesi Başkanlığı

Televizyon Yoluyla Yaygın Çiftçi Eğitimi Projesi (YAYÇEP) adı altında 1991-1997 yılları arasında Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca uygulanan proje bu konuda ülkemize özgün bir örnek olmuştur. Proje süresince sığırcılık, koyun ve keçicilik, kümes hayvanları, arıcılık, ipek böcekçiliği, su ürünleri, tarımsal mekanizasyon, tarla bitkileri, meyvacılık ve bağcılık, sebzeçilik ve süs bitkileri, kooperatifçilik, el sanatları, teşvik ve desteklemeler, toprak ve su muhafazası, sulama, gübreleme, hayvancılık ve çayır mera, zirai mücadele, gıda ve beslenme, tavuk eti ve yumurta tüketimi konularında toplam 338 konuda video kasetler hazırlanarak televizyondan yayınlanmıştır. Proje kapsamında yukarıda belirtilen konuları içeren 800.000 kitap hazırlanarak çiftçilere dağıtılmıştır.

Söz konusu projeye bu güne kadar 113.123 çiftçi kayıt yaptırmış olup, bunlardan 74.424 çiftçi Anadolu Üniversitesi tarafından yapılan sınavlara girmiş, sınavlarda başarı gösteren 33.205 çiftçiye sertifika, üstün başarı gösteren 2.505 çiftçiye de toplam 100.282.000.000.-TL. tutarında aynı ve nakdi ödül verilmiştir.

1998 yılında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü Yayım Dairesi Başkanlığınca yapılan YAYÇEP değerlendirme çalışması ile şu bulgular elde edilmiştir.

Çiftçilerin YAYÇEP hakkındaki bilgi kaynakları sırasıyla Tarım Teşkilatları (%63), TV yayınları (%34) ve diğer çiftçilerdir (%3). Projeyi duyan çiftçilerin büyük çoğunluğu (%87.5) kayıt yaptırmadan önce konu hakkında detaylı bilgi almış olup, bu bilgileri de Tarım Teşkilatından (%80.5), televizyondan (%18.5) ve diğer çiftçilerden öğrenmişlerdir.

Bu sonuçlara göre; çiftçilerimizin proje hakkındaki ana bilgi kaynakları Tarım Teşkilatları ve bu konudaki televizyon yayınlarıdır. Projede danışmanlık görevi verilen Tarım Teşkilatları Projenin tanıtımı ve çiftçilerin bilgilendirilmesinde etkin rol oynamışlardır. Ayrıca Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak kayıt dönemleri öncesinde televizyondan yayınlanan tanıtım filmleri de çiftçi üzerinde etkili olmuştur.

Çiftçilerin projeye kayıt yaptırmalarında etkili olan faktörler ise sırasıyla Tarım Teşkilatları (%43), bilgi edinme(%26), Üretimde artış sağlama(% 22), çiftçilere örnek olma(% 6) ve ödül alma(% 3) şeklinde belirlenmiştir.

Çiftçilerin konu seçimlerinde en fazla etkili olan faktör uğraştığı tarımsal konu olmuştur. (% 49) Konu seçiminde etkili olan diğer faktörler ise sırasıyla ilgi duyduğu konular (% 29) ve Tarım Teşkilatlarının tavsiyeleri (% 22) şeklinde belirlenmiştir.

Çiftçilerimiz eğitim görecekları konuları seçerken hali hazırda uğraştıkları konular ile ilgilendikleri ve belkide gelecek yıllarda üretim yapmayı düşündükleri konular hakkında bilgi edinmeyi amaçlamışlardır.

YAYÇEP'i bugüne kadar uygulanan tarımsal yayım çalışmalarından ayıran önemli özelliklerinden biri de Açık Öğretim Tekniğinin kullanıldığı bir

eğitim çalışması olmasdır. Bu ereve de hazırlanan eğitim filmleri belirli saatlerde televizyondan yayınlanarak çiftçilerin istifadelerine sunulmaktadır.

Çiftçilerin en çok televizyon izledikleri saatler ise şu şekilde belirlenmiştir; 18.00' dan sonra (% 72), 16.00-18.00 arası (% 12), 06.00-10.00 arası (% 10), 10.00-15.00 arası (% 6) Proje yayınlarının izlenme oranını arttırmak için eğitim programlarının, televizyon yayınlarının çiftçiler tarafından en çok izlendikleri saatlerde yayınlanması uygun olacaktır.

Çiftçiler izledikleri programların en çok hangisinin yararlı olduğu sorusuna ise sırasıyla; Hayvancılık Konuları (Sığırcılık, Koyun ve Keçicilik, Tavukçuluk) (% 36), Bitkisel Üretim (Tarla Bitkileri, Meyvecilik, Sebzeçilik, Süs Bitkileri, Bağcılık) (% 33), Arıcılık (% 10) Tarımsal Mekanizasyon (% 3), Zirai Mücadele, Sulama ve Gübreleme (% 7), Beslenme ve El Sanatları (% 3), Bütün Konular (% 8) şeklinde cevap vermişlerdir.

Sonuçlardan da anlaşılacağı gibi özellikle hayvancılık, bitkisel üretim gibi ana tarımsal konular, çiftçilerin dikkatini daha çok çekmektedir. Buna karşın sulama, gübreleme gibi spesifik konular daha az izlenmektedir. Bu nedenle gelecek yıllarda Hayvansal Üretim ve Bitkisel Üretim konularının daha geniş bir şekilde eğitim programlarına alınmasında yarar vardır. Sulama, gübreleme, mekanizasyon, tarımsal mücadele konularının ülkemiz için önemi göz önünde bulundurularak bu konuların daha çok izlenmesi için önlemler alınmalıdır.

Proje kapsamında basılan ve televizyon yayınlarına destek olması amacıyla kayıtlı çiftçilere dağıtılan kitaplar projenin önemli bir uygulamasıdır. Bu yolla çiftçilerin evlerinde her zaman başvurabilecekleri bir tarım kitaplığı oluşmuştur.

Ankete katılan çiftçilerin % 96.5 i kitapları okuduğunu belirtmiştir. Yine çiftçilerin % 95i kitapları kolay anlaşılır bulmuş ve konuların daha detaylı işlenmesini istemişlerdir.

Proje erevesinde TV yayınları ve Kitaplarla eğitilen çiftçiler daha sonra sınava tabii tutulmakta ayrıca ülke genelinde bu sınavlarda üstün başarı gösterenler, teşvik amacıyla ödüllendirilmektedir.

Projeye kayıt yaptıran çiftçilerin %98 i projenin devam etmesini istemişlerdir.

Genel Değerlendirme ve Öneriler

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 1991 yılından beri uygulanmakta olan Televizyon Yoluyla Yaygın ifti Eğitimi Projesi (YAYÇEP), Ülkemizde bugüne kadar uygulanan ifti eğitimi ve yayım çalışmalarından farklı özelliklere sahiptir.

Türkiye'de ilk kez tarım sektörüne yönelik olarak, açık öğretim tekniğine uygun bir yayım projesi uygulanmıştır. Proje çerçevesinde bugüne kadar

yüzbinden fazla çiftçi eğitilmiş, bu kişiler belki de hayatlarında ilk defa tarımsal konuların kendi seviyelerinde anlatıldığı televizyon programlarını izlemişler, yine YAYÇEP kitaplarından oluşan, her zaman başvurabilecekleri bir tarım kitaplığına sahip olmuşlardır.

Proje çerçevesinde bugüne kadar yapılan çalışmalar ve çiftçilerin görüş ve istekleri toplu olarak değerlendirilecek olursa;

- Kırsal kesimde yaşayanların yeni tarım tekniklerinden haberdar edilmesi ve tarımsal konularda eğitilmesinde televizyonun etkin bir araç olarak kullanılması gereklidir. Proje bu özelliği ile çiftçilerimizin ilgilerini çekmiş, eğitimlerinde ve sınavlardaki başarılarında televizyon yayınlarının etkisi yüksek bulunmuştur. Ayrıca projeye kayıt yaptırmayan çiftçilerin büyük çoğunluğunca da televizyon programları izlenmiştir.

- Ancak televizyonun eğitim alanındaki sınırlılıkları (yayınların izlenme olanağının olmadığı zamanlarda kalıcılığının olmaması, yansımaların geç alınması) göz önüne alınarak, bu yayınların basılı materyal ile desteklenmesi gerekir. Projede televizyon yayınlarının sınırlılıklarının giderilmesi amacıyla basılan ve çiftçilere dağıtılan YAYÇEP kitapları çiftçilerin eğitimlerinde önemli rol oynamıştır. Ayrıca bu kitapların çeşitli sebeplerle kayıt olmadığı halde tarımsal konulara ilgi duyan ve bilgi edinmek isteyen çiftçilere de ulaştırılması proje çalışmalarının ulaştığı hedef kitleyi büyütüştür.

- Çiftçilerin proje yayınları yoluyla haberdar oldukları tarım tekniklerini işletmelerinde uygulayabilmeleri için yayım elemanlarınca desteklenmeleri gerekir. Projeye katılan çiftçilerin sadece televizyon yayınlarını izleyerek ve kitapları okuyarak projeden istenen davranış değişikliklerini göstermeleri beklenemez. Bu nedenle Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri proje süresince çiftçilere danışmanlık yapmakla görevlendirilmiştir. Tarım Teşkilatları çiftçi toplantılarında konuları tekrar etmişler, eğitim programlarını içeren video kasetleri çiftçilere izlettirmişlerdir. Bazı İl Müdürlükleri sınavlardan önce eğitim vererek çiftçilerin başarı düzeylerini arttırmışlardır.

- Çiftçilerin projeye katılımlarını teşvik etmek için yapılan çalışmaların artırılarak sürdürülmesi gereklidir. Zira değerlendirme çalışmasının sonuçlarına göre kayıt tarihlerinde projeden haberdar olmadığı için kayıt yaptırmayan çiftçilerin oranı yüksek bulunmuştur.

- Çiftçilerin projeden yararlanmaları için hazırlanan eğitim programlarını düzenli olarak takip etmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu konuda , eğitim programlarının yayınlandığı televizyon kanalı (TRT) ve mevsim (Genellikle kış ayları) çiftçiler tarafından uygun bulunmuştur. Yayın saatleri (Sabah 07.00, Akşam 18.30) ise genellikle uygun bulunmakla birlikte, sabah yayınlarının kaldırılması ve akşam yayınlarının saat 20.00 da yayınlanması talep edilmiştir.

- Eğitim programlarının ve kitapların, çiftçiler tarafından kolay anlaşılabilir olması önem taşımaktadır. Proje yayınları genellikle çiftçiler tarafından anlaşılır bulunmuş ve konuların daha detaylı işlenmesi talep edilmiştir.

- Çiftçilerin sıkılmadan izleyebilmeleri için televizyon yayınlarının süreleri de önem taşımaktadır. Projede uygulanan 15 dakikalık yayın süresi çiftçilerin büyük bir kısmı tarafından kısa bulunmuştur. Gelecek dönemde bu sürenin uzatılması yerinde olacaktır.

- Televizyon yayınlarının çiftçilerin dikkatlerini daha çok çekebilmesi için, programın tekdüzelikten kurtarılarak canlandırılması gereklidir. Bu amaçla belirli aralıklarla müzik yayını veya küçük ödülleri verileceği soruların sorulması programlara olan ilgiyi arttıracaktır.

- YAYÇEP'e katılmak için önceki yıllarda çiftçilerin 18-41 yaşları arasında olmaları şartı aranmıştır. Ancak, proje kapsamındaki eğitim filmleri televizyon aracılığı ile yayınlandığı için yaş ayrımı olmadan isteyen herkes bu programları izleyebilmektedir. Ayrıca değerlendirme çalışmasında kayıt yaptırmayan çiftçilerin kayıt olmama nedenleri arasında yaş sınırlaması etkili olmuştur. Bu nedenle gelecek yıllardaki proje uygulamalarında yaş sınırlamasının kaldırılması yerinde olacaktır.

3. ÇİFTÇİ ÖRGÜTLERİ YOLUYLA ÇİFTÇİ EĞİTİM OLANAKLARI

Yayın aracının en etkili olabileceği çalışma tarzı çiftçilere, onların örgütleri yoluyla ulaşmaktır. Hatta şöyle denilebilir: Yayın bir yörede faaliyet gösterecekse, etkili olabilmek için eğer çiftçiler örgütlü değil ise ilk iş onları örgütlemek olmalıdır. Ancak burada basit bir mantıkla eğitim işini çiftçi örgütleri yapar sonucuna varmamalıdır. Çiftçi örgütleri eğitim işini bizzat üstlenebilirler ancak bu eğitimlerin etkili ve verimli olabilmesi için gerekli olan teknik donanıma sahip olmaları gerekir , bu donanıma sahip olmadan üstlenilen eğitim işi hem örgütlenmenin amacını zedeler, hem de eğitim işinin küçümsenmesine yol açar. Sağlıklı bir örgütlenme ne kadar güçse etkili bir eğitim de o kadar güçtür.

Bugün ülkemizde tarım kesiminin örgütlenmesinde, kooperatifler, ziraat odaları (Meslek örgütleri) ve birlikler (Hizmet, sulama, ihracat vb) en geniş ölçüde çiftçi örgütleridir. T.Z.O.B.'nce Tekirdağ'da uygulanan Önder Çiftçi Projesi objektif olarak değerlendirilirse iyi bir örnek teşkil eder. Ancak bu uygulama sonuçta üyelerinin katkılarıyla tüm masrafları karşılama noktasına gelememiş ve devlet bütçesinden katkı talep etmekten kurtulamamıştır. Diğer bir deyişle Almanya'dan transfer edilen uygulama Türkiye gerçeğine takılmıştır. Adı ne olursa olsun, ister kooperatif ister birlik, çiftçilerin bu çatılar altında bir araya getirilmelerinde kullanılacak en etkili araç yayındır. Yayın ancak bundan

sonra özü gereği teşhis, inandırma, ikna etme, öğretme ve kurumsallaştırma gibi hayli meşakkatli bir yoldan geçerek etkili olabilir.

Eğitim her zaman özerk, güdümsüz faaliyet göstermek zorundadır. Aksi halde ikinci plana atılır ve yozlaştırılır.

4. TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞININ MEVCUT ÇALIŞMALARI

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve görevleri Hakkındaki 441 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Görev ile ilgili 2. Maddesinin (h) bendinde "Verimli ve faydalı tarım bilgilerini çiftçilere benimsetmek ve ülke düzeyinde yaygınlaştırmak amacıyla, tarımsal yayım ve eğitim sistemi ve programları ile projelerini hazırlamak ve uygulamak" görevi verilmiştir.

Verilen bu görev gereği Tarım ve Kooperatifçilikle ilgili yeni bilgi ve teknikleri çiftçilere benimsetmek, onlarda bu yönde olumlu davranış değişiklikleri meydana getirmek ve bunun sonucu olarak da birim sahadan ve hayvan başına daha çok ve daha kaliteli ürün alınması, çiftçi eğitim ve yayım hizmetlerinin etkili ve sürekli uygulanması gerçeğinden hareketle bu hizmetler Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü Bünyesindeki Yayım Dairesi Başkanlığınca yürütülmektedir.

Yayım Dairesi Başkanlığının Görevleri:

a) Tarım ve kooperatifçilikle ilgili yeni bilgi ve teknikleri çiftçilere benimsetmek amacıyla yayım programları hazırlamak, geliştirmek, hazırlanan çiftçi eğitim ve yayım programlarını incelemek, uygun görülenlerin uygulanmasını sağlamak,

b) İç ve dış kaynaklı projelerin uygulandığı illerdeki hizmetlerin, plan ve programlar doğrultusunda, Bakanlığın ilgili birimleri ile işbirliği içerisinde uygulanmasını sağlamak,

c) Yayım hizmetlerinin yürütülmesinde, Bakanlık içi ve dışı kuruluşlar ile üniversiteler ile işbirliği içerisinde bulunmak, yazılı ve görüntülü yayım vasıtalarının tesbiti ve tedariki hususunda gerekli tedbirleri almak,

d) Çiftçi ailelerinin hayat şartlarını iyileştirmek için programlar düzenlemek, uygulamasını sağlamak

e) Genel Müdürlükçe verilecek benzeri görevleri yapmak.

Yayım Dairesi Başkanlığına Bağlı Şube Müdürlükleri:

1) Programlama Şube Müdürlüğü

2) Uygulama Şube Müdürlüğü

3) Yayım Vasıtaları Şube Müdürlüğü

4) Ekonomik İşler Şube Müdürlüğü

Çiftçi Eğitim Ve Yayım Hizmetleri

Tarımsal üretimin artırılması, tarım yapılabilir alanlarda, birim alandan ve hayvansal üretimden hayvan başına daha çok ve daha kaliteli ürün alınmasına bağlıdır. Bu durumun gerçekleştirilmesi; çiftçinin eğitimi, dolayısıyla tarımsal yayımla mümkündür.

Yeni tarım tekniklerinin gerek Üniversitelerimizden, gerekse Araştırma Enstitülerinden çiftçiye intikali Bakanlığımızın en önemli görevlerindedir. Bilgilerin çiftçiye ulaştırılması çeşitli yayım metotları ile yapılmaktadır.

Bu yayım metotları içerisinde etkili olanlar;

1. Demonstrasyonlar,
2. Çiftçi şartlarında yapılan denemeler,
3. Çiftçi toplantıları,
4. Sergi ve teşvik müsabakaları,
5. Çiftçi kursları,
6. Tarla günleri gibi grup yayım metotlarıdır.

Çiftçi eğitim ve yayım hizmetlerinin daha etkili olabilmesi için kitle yayım vasıtaları üretimine Genel Müdürlüğümüzce büyük önem verilmekte, kitle yayım vasıtalarından; sirküler mektup, broşür, liflet, dergi, gazete, afiş, slaty seti, film, radyo ve TV programları hazırlanmaktadır.

Yıllar itibarı ile uygulanan çiftçi eğitim ve yayım uygulama sonuçları (Çizelge 1) ile bu eğitim ve yayım uygulamalarında kullanılan kitle yayım vasıtaları (Çizelge 2) aşağıya çıkarılmıştır.

Tarımsal yayım çalışmaları konularına göre 4 ana başlık altında toplanabilir.

1. Tarımsal Üretim Teknikleri

Çiftçilerimizin bilgi ve becerilerini artırarak gelir seviyelerinin ve üretimde ürün artışının yanında, ürün kalitesini ve standardını yükseltmek amacıyla çiftçilerimize;

Çizelge 1 : YILLAR İTİBARI İLE YAYIM UYGULAMALARI

Yıllar	Demons trasyon	Ç.Ş.A. Deneme	Çiftçi Toplantıları		Çiftçi Kursları		Sergi ve Teşvik Müsabakaları		Tarla Günleri	
	Çiftçi Sayısı	Çiftçi Sayısı	Toplantı Sayısı	Çiftçi Sayısı	Kurs Sayısı	Çiftçi Sayısı	Sergi Sayısı	Çiftçi Sayısı	Tarla günü Sayısı	Çiftçi Sayısı
1986	63.486	21.801	31.521	986.025	12.305	344.664	2.620	97.710	1.732	35.340
1987	53.853	18.429	40.034	1.036.040	12.793	185.622	1.840	68.414	2.156	42.345
1988	48.493	7.024	49.661	1.075.582	12.957	215.325	1.214	54.257	1.504	35.870
1989	42.136	1.307	51.584	1.012.875	13.019	248.383	435	77.758	2.111	59.992
1990	44.779	1.507	56.016	1.116.418	13.623	271.914	517	125.144	2.017	61.836
1991	34.484	2.014	52.296	1.008.209	13.201	258.638	443	119.978	2.233	60.894
1992	44.288	834	73.897	1.323.318	14.843	255.376	412	134.822	2.636	72.865
1993	26.400	610	42.500	1.451.600	10.661	245.995	314	16.819	2.989	88.202
1994	33.766	862	45.655	315.800	45.655	212.812	305	188.743	1.906	83.079
1995	43.359	1.307	77.607	1.366.088	14.873	310.791	364	70.288	2.575	70.543
1996	35.495	2.072	66.994	1.141.475	10.491	189.178	329	62.437	2.835	67.512
1997	46.776	3.258	51.773	1.177.033	10.817	241.031	334	80.222	2.996	84.930
1998	35.677	1.859	37.454	984.840	9.517	193.310	281	79.692	2.263	68.326
Toplam	552.992	62.884	676.992	13.995.303	194.755	3.173.039	9.408	1.176.284	29.953	831.734

Çizelge 2 : YILLAR İTİBARI İLE HAZIRLANAN KİTLE YAYIM VASITALARI (ADET)

YILLAR	SİRKÜLER MEKTUP	BROŞÜR	DERGİ	GAZETE	AFİŞ	SLAYT SETİ	FİLM-VİDEO -BANT	RADYO KON. TV. PROG
1986	1.114.179	248.954	89.919	489.744	16.196	956	401	1.084
1987	1.446.343	85.332	72.287	291.427	24.084	851	236	0
1988	1.200.254	454.809	75.998	274.884	16.718	627	138	0
1989	1.865.430	112.028	16.755	248.804	4.483	455	128	0
1990	1.063.270	63.823	13.291	206.052	26.721	101	50	0
1991	795.458	93.309	37.241	114.155	14.021	18	45	544
1992	1.051.282	192.090	22.991	117.248	14.261	19	101	725
1993	1.150.015	140.115	40.416	180.416	15.776	140	126	0
1994	1.090.216	110.500	15.700	95.500	10.500	35	95	0
1995	877.541	192.331	8.336	99.720	7.477	179	11	944
1996	673.286	80.872	15.268	103.392	8.465	62	213	785
1997	716.047	83.338	17.151	100.465	5.516	112	254	1.034
1998	609.859	28.247	24.690	122.789	7.863	123	775	745
Toplam	13.653.180	1.885.748	450.043	2.444.596	172.081	3.678	2.573	5.861

Meyvecilik (Meyve bahçesi tesisi, aşılama ve budama, gübreleme, zirai mücadele), Sebzeçilik (Fide yetiştiriciliği, fide dikimi, yabancı ot mücadelesi, gübreleme, zirai mücadele, gübreleme, örtü altı ve sera sebzeçiliği, tarla sebzeçiliği), Hububat tarımı (Buğday, arpa, yulaf, çavdar yetiştirme teknikleri.), Pamuk, şeker pancarı, kavun, karpuz, ayçiçeği, mercimek, nohut üretimi, Antep fıstığı üretimi, (Aşılama, gübreleme, zirai mücadele), Bağcılık (Bağ tesisi, bağlarda terbiye şekilleri ve budama, gübreleme, zirai mücadele), Büyük baş hayvan yetiştiriciliği (Süt sığırcılığı, besicilik, buzağı bakımı ve beslenmesi, silaj yapımı.), Küçük baş hayvan yetiştiriciliği (Koyun ve keçi yetiştiriciliği.), Yem bitkileri yetiştiriciliği, Arıcılık, mantarcılık, ipekböcekçiliği konularında çeşitli yayım teknikleri kullanılarak eğitim ve yayım hizmeti verilmektedir.

2. MEKANİZASYON EĞİTİMLERİ

Tarımsal üretimin artırılmasında diğer faktörlerin yanında Tarımsal Mekanizasyonun da büyük önemi bulunmaktadır. Bu sebeple çiftçi eğitimi içinde mekanizasyon eğitimine özel önem verilmektedir. Bakanlığımıza bağlı İl Müdürlüklerinde görevli konu uzmanları tarafından ülkemiz çiftçilerine yönelik olarak 31 konu başlığını içeren tarımsal mekanizasyon eğitimleri devam etmektedir. Bu konular içerik olarak;

Tohum Hazırlama Makinaları, Toprak İşleme Tekniği, Ekim Dikim ve Gübreleme Makinaları, Hayvancılık Mekanizasyonu, Bitki Bakım ve Koruma Makinaları, Motosiklet Bakım ve Kullanma (A2 Sınıfı Sürücü Kursu,) Modern Eğitim Araçları, Bağ-Bahçe Mekanizasyonu, Tarım Makinalarında Hidrolik Sistemler, Sera Mekanizasyonu, Bilgisayar Kullanımı, Ürün Kurutma ve Depolama Tekniği, Pamuk Mekanizasyonu, Ayçiçeği Mekanizasyonu, Mısır Mekanizasyonu, Hububat Mekanizasyonu, Yeşil ve Kuru Yem Zinciri

Mekanizasyonu, Silaj Mekanizasyonu, Ortak Makina Kullanımı, Şeker Pancarı Mekanizasyonu, Tarım Makinaları İşletmeciliği Kursu, Kendi Yürür Tarım Makinaları (Patates sökme, Şeker Pancarı Sökme, Silaj, Pamuk toplama, İlaçlama) Operatörü Yetiştirme Kursu, Tarımsal Mekanizasyon Eğitim Makina Öğreticileri Pedagojik Formasyon Kursu, Bitkisel Ürün ve Değerlendirme Mekanizasyon Kursu, Hayvansal Ürün Değerlendirme Mekanizasyon Kursu, Biçerdöver Kontrolörleri Yetiştirme Kursu, Bilgisayar Teknolojisinin Tarım Makinalarında Kullanımı, Yem Bitkileri Tarımı Mekanizasyonu, Mera Islah ve Tesisi Mekanizasyonu, Patates ve Soğan Tarımı Mekanizasyonu, Sulama Tekniği ve Mekanizasyonu, konularından oluşmaktadır.

Genel Müdürlüğümüze bağlı 9 Zirai Üretim İşletmesi ve Mekanizasyon Eğitim Merkezlerinde (TARMEM) yukarıda belirtilen konularla ilgili çalışma yapan teknik elemanlara hizmetiçi eğitimi verilmektedir.

Bu eğitim merkezlerimizin koordinatörlüğünde illerde mekanizasyon eğitimlerinden yararlanan çiftçi sayıları yıllara göre aşağıya çıkarılmıştır.

Çizelge 3 : YILLAR İTİBARI İLE MEKANİZASYON EĞİTİMLERİ

YILLAR	MEKANİZASYON EĞİTİMİNDEN YARARLANAN ÇİFTÇİ
1986	14.885
1987	15.857
1988	11.856
1989	12.907
1990	13.726
1991	9.757
1992	10.241
1993	9.481
1994	6.770
1995	6.280
1996	24.978
1997	28.563
1998	31.336

3. SULAMA EĞİTİMLERİ

Ülkemizde son yıllara kadar tarımsal sulama ile ilgili alt yapılara büyük miktarlarda yatırım yapılmasına rağmen çiftçi eğitimi konusunda yeterli yatırım yapılmamıştır. Çiftçilerimiz sulama sulama ya da çevresinden gördüğü yöntemleri bilinçsizce uygulayarak sulama yapmaya devam etmiştir. Çiftçilerimizin bu konudaki eğitim eksikliklerini gidermek ve yeni bilgiler vermek amacıyla Türk-

Alman teknik işbirliği ile "Sulu Tarım Alanlarında Tarımsal Mekanizasyon Eğitim Merkezi Projesi" 1994 yılında uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında taşra teşkilatlarında çalışan teknik elemanlar, Adana Zirai Üretim İşletmesi ve Mekanizasyon Eğitim Merkezi ile Söke Zirai Üretim İşletmesi ve Ziraat Teknik Lisesi Müdürlüklerinde "Sulama Yayımcısı Temel Eğitim Kursu"na tabi tutulmaktadır.

Söz konusu kursları bitiren teknik elemanlar 1998 yılından itibaren çiftçi eğitimlerine başlamış olup, 1998 yılında 781 kurs açılmış ve bu kurslarda 17.490 çiftçimiz eğitimden geçirilmiştir.

4. KOOPERATİFÇİLİK EĞİTİMLERİ

1986-1998 tarihleri arasında Genel Müdürlüğümüzce kooperatifçiliğin teşviki ve kırsal alanda kurulmuş tarımsal amaçlı kooperatiflerin daha karlı çalışması için kooperatifçilik eğitim çalışmaları Çizelge 4' de, söz konusu bu kooperatifleri etkinliğini ve verimliliğini artırmak için gerçekleştirilen kooperatif yöneticilerine yönelik eğitimi çalışmaları Çizelge 5'de verilmektedir.

Çizelge 4 : YILLAR İTİBARI İLE KOOPERATİFÇİLİK EĞİTİMLERİ

YILLAR	GENEL KOOPERATİFÇİLİK EĞİTİMİNDEN YARARLANAN ÇİFTÇİ SAYISI
1986	75.028
1987	34.781
1988	25.042
1989	20.692
1990	30.535
1991	36.946
1992	40.986
1993	38.115
1994	27.571
1995	45.495
1996	41.705
1997	57.766
1998	40.292

5. BELLİ BAŞLI YAYIM YAKLAŞIMLARI

Yaklaşım, tarımsal yayım sisteminin ruhudur. Her sistem bir organizasyon yapısına, liderlik tarzına, personel, ekipman ve tesislere ve amaçları belli olan bir programa sahiptir. Yaklaşım bir sistem içindeki eylem tarzıdır, ve sistemin felsefesini oluşturur.

Çizelge 5 : YILLAR İTİBARI İLE KOOPERATİF YÖNETİCİLERİ EĞİTİMLERİ

YILLAR	KOOPERATİF YÖNETİCİLERİ EĞİTİMİNDEN YARARLANAN YÖNETİCİ SAYISI
1986	2.796
1987	815
1988	1.799
1989	774
1990	569
1991	5.235
1992	4.701
1993	4.580
1994	0
1995	4.740
1996	5.844
1997	9.608
1998	5.629

Bu güne kadar biri diğerinden daha uygun tek bir yayım modeli geliştirilmemiştir. Hedeflediği soruna bağlı olarak her biri belli avantajlara ve dezavantajlara sahiptir.

1. Geleneksel Tarımsal Yayım Yaklaşımı

Bu kategori üçüncü dünya ülkelerindeki organizasyonların çoğunu kapsar. Bu sistemlerin çoğu üretken bir tarımsal araştırma sisteminin varlığı öncesi tesis edildi. Bu nedenle, çoğu zaman çiftçilere aktaracak bir yayım mesajına sahip değildirler. Ayrıca, bu kuruluşlar genellikle Tarım Bakanlığı bünyesinde tesis edildi, dolayısıyla yerel seviyede resmi faaliyetlerin her türünü artan ölçüde yerine getirmekle yükümlü kılındı.

2. Eğitim ve Ziyaret Sistemi

Tarımsal Yayım Organizasyonunun çok zayıf olduğu ve yayım işini ya çok az yaptığı yada hiç yapmadığı ülkelerde mevcut sistemi ıslah etmek için Dünya Bankası yeni bir sistem sundu ve geniş ölçüde destekledi. Bu yaklaşım Eğitim ve Ziyaret Sistemi olarak bilinir.

3. Üniversitelerce Kurulan Tarımsal Yayım Yaklaşımı

Yaklaşımın ilk örneği 1914'te tesis edilen Birleşik Devletlerdeki örnektir. Her eyalette bir veya daha fazla ziraat fakültesi olan üniversiteler yoluyla işbirliğini esas alarak yayım işini finanse etmek ve tatbik etmek üzere federal, eyalet ve yerel yönetimler arasında ortak bir program tesis eden federal ve eyalet yasası altında uygulanır.

4. Ürün Geliştirme ve Üretim Yaklaşımı

Dikey olarak ürün bazında entegre üretim sistemleridir. Amaç yüksek değerli ürünleri etkili ve verimli üretmek ve pazarlamaktır.

5. Entegre Tarımsal Kalkınma Programları

Entegre Tarımsal Kalkınma programları 1970'lerin ürünüdür ve eğer tarımsal kalkınmanın olması planlanıyorsa bir tarımsal sistemin kurumsal unsurlarının tümünün başarılı bir şekilde koordine edilmesi ve çiftçilere elverişli hale getirilmesinin tanınmasıdır.

6. Entegre Kırsal Kalkınma Programları

Bu yaklaşım sosyal ve ekonomik faktörler dahil daha geniş bir kırsal kalkınma kavramını yansıtır. Bu programların gelir getirici unsurları içermesi muhtemelen yeni tarımsal teknolojiyi içermesi düşünülür. Aynı zamanda programların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde kır yoksullarının geniş kapsamlı katılımına kuvvetli bir vurgu vardır. Bu çabalar aynı zamanda kırsal insanın yerli kurumlarını güçlendirmesini sağlayacak şekilde tasarlanırlar.

7. Proje Yaklaşımı

Bu yaklaşım hızlı bir tarımsal ve kırsal kalkınmanın gerekli olduğunu ve bakanlık içindeki tarımsal yayım servisindeki geniş bürokrasinin uygun bir zaman çerçevesinde tarımsal üretime ve kırsal insanlara önemli bir etki yapamayacağını ve dış kaynakların geniş ölçüde bir araya getirilmesi ile belli bir zaman periyodunda; belli bir yerde, proje yaklaşımı ile daha iyi sonuçlar alınabileceği varsayımına dayanır.

8. Çiftçilik Sistemlerini Geliştirme Yaklaşımı

Bu yaklaşımda varsayım, özellikle küçük ölçekli çiftçilerin ihtiyaçlarına uyan teknolojinin mevcut olmadığı ve yerel olarak üretilmeye ihtiyaç duyulduğudur. Amaç yerel çiftçilik şartlarının ihtiyaçlarını ve çıkarlarını karşılamak üzere uygun hale getirilmiş araştırma sonuçlarına sahip yayım personelini temin etmektir.

6. ÇİFTÇİLERİN EĞİTİM VE UYGULAMALARA KATILMASINA ÖZENDİRİCİ ÖNLEMLER

Yayım çalışmaları kırsal alana yöneltilmiş eğitim çalışmalarıdır. Bu çalışmalar ihtiyaca ve mevcut sorunlara yöneltilir ve ikna ve inandırma yolu ile kararların etkilenmesine dayanır. Zor ve doğru olanda budur. İkna safhasında uygulamanın çiftçilerin şartlarına uygunluğu ve avantajları sergilenir.

Ülkemizin yayım çalışmalarında geçirmiş olduğu deneyime bakarsak çok çarpıcı sonuçlar çıkarabiliriz. Çiftçilerin yenilikleri benimsemesi için geçmişte bedelsiz tohum, gübre vs. çeşitli girdilerle desteklenen eğitim çalışmaları görülür. Zaman içerisinde, belki o günün koşullarına uygun olan bu tür uygulamalar iki tür tahribat yapmıştır. Birincisi çiftçiler kendilerine herhangi bir yardımın olmadığı uygulamalara duyarsız kalmış, devletten bekler hale gelmiştir. İkincisi ve daha da önemlisi yayım kavramının özü bozulmuş, ilk paragrafta belirttiğimiz prensibin değerini yitirmiş, yayımın ne olup olmadığı tartışılır hale gelmiştir.

Bu nedenle gerçek anlamda yapılan bir yayım çalışması çiftçileri uygulamalara katacaktır. Zaten bunu beceremiyorsa yayım çalışmasından söz etmenin bir anlamı yoktur. Bu konuda alınacak en önemli önlem ortak sorun ve ihtiyaca sahip çiftçilerin bir araya getirilmesi, bu ihtiyaç ve sorunun farkına varmalarının sağlanması, ikna edilmeleri ve eğer şartlarına uygunsu uygulama konusunda ikna edilmeleridir. Yayım bu safhalarda doğru rolü oynarsa çiftçilerin uygulamalara katılmamaları için hiç bir neden yoktur.

7. SONUÇ

Bu sınırlı çalışmada tarımda üretici eğitiminden çok genel bir kesit alındı ve bazı saptamalarda bulunuldu.

Hiç şüphe yok ki tarımsal yayım, tarımsal ve kırsal kalkınmada değerli bir vasıtaadır. Yayımın temel prensipleri aynı kalırken, önemi devam edecek görünüyor. Ancak oynadığı rol faaliyet gösterdiği şartlara göre çeşitlilik arz edecektir. Bu nedenle yayımın rol tanımlamasının ve misyonunun açık bir şekilde ifade edilmesine ihtiyaç vardır. Bu ifadeler yerini politika formülasyonunda almalıdır. Uygulayıcı kurumun rol ve misyonuna göre uygun yapı gerekli tüm üniteleri içeren bir şekilde tesis edilmek zorundadır. Etkili bir izleme ve değerlendirme mekanizması ile hizmet içi eğitim mekanizması aktif hale getirilmelidir.

Yayım hiç bir zaman izole edilmiş şartlarda ve tutucu görüşlerle başarılı olamaz. Bu nedenle daima etkili bir iletişim ağının merkezinde yer almalıdır. Bu bilgi ağı sadece araştırma enstitüleri, ulusal ve uluslar arası üniversiteler gibi bilgi kaynaklarından değil, girdi temin edenler, kredi sağlayanlar, ulaşım, politika yapıcılar ve diğerlerini de içine almalıdır. Dahası, yayım faaliyet göstermek için gerçekçi, iyi planlanmış ve yeterli finansmana ihtiyaç duyar. Aksi halde, verimli, etkili ve yeterli bir şekilde çalışmayacaktır.